

מחשבת קצרה על הדף

הרב יחזקאל הרטמן

SHORT MACHSHAVA ON THE DAF

בבא מציעא כט

עניין: מי שהניח לו אביו מעות הרבה ורוצה לאבדן

עיון יעקב

ג אמר ר"י מי שהניח לו אביו מעות הרבה ורוצה לאבדן. דבר בהווה שאם הוא ממון עצמו שקבץ ואסף למה יאבדם דא"כ לא היה לו לקבץ תחלה להכי קאמר שבא לו בלי יגיעה בירושה וכדאמרין מאכל יורשים שדרכם לפזר ממונם לפי שבא להם בלי יגיעה ולהכי כתיב יגיע כפיך כי תאכל דאז אינו זולל וסובא כל כך רק צדיק אוכל לשובע נפשו אשריך וטוב לך משא"כ באוכל כמאכל יורשין: ורוצה לאבדן. עיין פרש"י. ועי"ל דנ"מ למי שחלם לו חלום שמראה אבדת ממון על כן רוצה לבחור הרע במעוטו שלא לאבד ממון בענין רע בחולי או ע"י בהלה וכה"ג (וגם אין לו ענינים לחלק כדאי"פ פ"ק דבתרא) יעשה בענין זה שהוא אבדת ממון ומ"מ יש לו בו הנאה קצת ועיין בחידושינו בחולין דף פ"ד ועיין בחידושינו בברכות דף ל"א:

מצודת דוד

על זה ומ"מ שדקדק לומר מי שהניח לראב"ן מעות הרבה מאוס שכל הרוב היוורשים אין מקפידים על ממון שבא להם בלא אס טורח וממהרים לאבד את הממונס וק"ל:

מראית העין לחיד"א

דף כ"ט. אמר ר' יוחנן מי שהניח לו אביו מעות הרבה ורוצה לאבדן וכו'. שירשי ז"ל בא ללמד שלא ירגיל וכו' ויש לדקדק דאמאי נקט מילתי' בכי האי גונא ואפשר לומר ונדייק תיבת לו דהול"ל מי שהניח אביו מעות הרבה ואמאי אצטריך לומר לו. אלא רצה לומר שאם לא עשה צדקה כראוי וכיוון להגיח לו דייקא מעות הרבה ילכו המעות לאיבוד ומלב' עונשי שלא עשה צדקה גם מחשבתו שבנו יהיה עשיר גדול לא תקום.

מהרש"א ח"א חולין פד:

ולא מלשון עושר ע"ש וממוך שמעתין לא משמע כן וק"ל: ורוצה לאבדן כו'. עיין פרש"י ועי"ל כמשמעו כגון שהוא עושר ואינו רוצה שיתערבו בחוץ מעותיו כי ירא פן יבא זה ויאבד את זה כדאמרי' בכתובות כ' צנת נקדימון וק"ל: לעולם יאבד אדם כו'. ודרש ליה לקרא

בן יהוידע

שם. מי שהניח לו אביו מעות הרבה ורוצה לאבדן. קשא וכו' מותר לו לאבד כדו שעשו לו עלות בשלשה אופנים אלו, כדי לאבד. ורש"י ז"ל נרגש בזה, וכל לתקן, אך עדיין קשא מה הכרח יש לבעל המאמר למנקט בזהאי ליטנא, הלוכח כלי פשתן ומשתמש בכלי זכוכית ושוכר פועלים ואינו יושב עממה ה"ו מאבד מעותיו צדיק. וכו' בס"ד, דליתא בכתובות פרק וא"ו ריב"ז היה יולא מירושלים, ופגע צריכה אחת שהיתה מלקטת שעורים מחוץ גללים של בהמות הערביים, מחמת רעבונה ועניותה אל רבי פרנסני, אל בתי בת מי את אל בת נקדמון בן גוריון אתי, אל ממון של בית אביך היכן הלך, אל רבי לא כך מתלין מחלייא מלח ממון חסר, אל ממון של בית חמך היכן הלך, אל בא זה והבד זה וכו' ע"ש. גמלא יש ממון שגזור עליו שיאבד, ואם יתערב עם ממון טוב הגה הוא מאבד גם ממון הטוב, ולכן תמלא יש בני אדם עשירים ונתקיים צידם עושרם כמה שנים, ואח"כ ירשו ממון מן אבותם, ונתערב ממון הירושה לממון שלהם, ואם גזור מן השמים על אותו ממון שגמלא בהם בירושה שיאבד הן מחמת שהיה בו גזל ורביה וכו' הן מחמת שבעליו לא עשו ממנו לרקה, על כן אחר שגמלא לבנים בירושה ונתערב עם ממון שלהם שהיה נקי הנה בעתה יבא זה ויאבד את זה, וכמ"ש אותה ריבה לריב"ז: ורבה ככה"ג משהעו רבנן במאמר זה באן, מי שהניח לו אביו מעות שהוא חיפש מהם פן גזור עליהם שיאבדו, מחמת שראה שיש בהם סיבות המחייבות בכך, ולכן אינו רוצה לערב אותם עם עושר שלו שהיה מכבד, דחושש פן יבא זה ויאבד את זה, ואינו רוצה להקדישם או לתתם במתנה לאחרים, כי הוא רוצה שיהיה לו הנאה מהם, ויבלה אותם בהנחת עלמנו. ולזה נהנו לו עילה בשלשה דברים אלו שזיליא אותם בהם, וגמלא ממון זה כלה ע"י הנחת עלמו במהרה, ואז אח"כ יעסוק בממון של העקרי, שהוא נקי בלא תערובת ממון זה שכבר נאבד. אי נמי איירי באדם שיש לו בנים רעים, כולם מנאפים ועושים מעשה רשע בממונס, והוא יש לו ממון שבא לו בירושה מאביו שזה הממון הוא ידוע אלל בניו, ואינו יכול להעלימו מהם, וגם אם יקדשו או יתנו במתנה לאחרים, יקפידו בניו ויעשו רעה בו, ולכן נחמו לו עילה בשלשה דברים, כדי שיכלה הממון, ולא יגיע ליד בניו לעשות בו עבירות חמורות: